

Kotoutumiskoulutuksen säädösmuutos heikentää kotoutujien koulutusmahdollisuuksia sekä oppilaitosten ja kuntien toimintaedellytyksiä

Hallituksen esitys kotoutumislain muuttamiseksi tuo mukana huomattavia rahoitusleikkauksia ja rakenteellisia muutoksia. Nämä kohdistuvat erityisesti vapaan sivistystyön oppilaitoksiin, kuten kansanopistot, kansalaisopistot, opistokeskukset ja kesäyliopistot, ja heikentävät näin oppilaitoksien ja kuntien toimintaedellytyksiä.

Keskeiset muutokset

- Rahoitusleikkaukset: Maahanmuuttajien vapaan sivistystyön koulutuksen rahoitus poistetaan kokonaan, ja kuntien kotoutumiskorvauksia leikataan noin 30 miljoonalla eurolla.
- Tehtävien poisto: Vapaan sivistystyön oppilaitoksilta poistetaan lakisääteinen velvoite järjestää kotoutumiskoulutusta.
- Ikärajoitukset: Aikuisten perusopetukseen ehdotetaan 30 vuoden ikärajaa, mikä vaikeuttaa vanhempien maahanmuuttajien kouluttautumista.
- Koulutuksen tavoitteen muutos: Luku- ja kirjoitustaidon opettamista ei pidetä enää kaikille kuuluvana perustaitona, vaan se nähdään jatkossa pelkästään työllistymistä edistävänä työvoimapalveluna.

Vaikutukset kunnan toiminnalle

Uudistus lisää kuntien vastuuta samalla, kun niiden työkalupakista poistetaan toimivia palveluita.

- Kasvava vastuu ja vähenevät resurssit: Kunnan täytyy huolehtia kotoutumisesta entistä laajemmin, vaikka valtion rahoitus ja valmis oppilaitosverkosto kapenevat.
- Eriarvoisuus ja syrjäytyminen: Erityisesti pienissä kunnissa kustannukset voivat nousta. Koulutuspolkujen katkeaminen kasvattaa riskiä pitkäaikaistyöttömyyteen ja syrjäytymiseen.

Vaikutukset vapaan sivistystyön toimintaan

Vuosikymmenten aikana rakennettu osaaminen on vaarassa hävitä.

- Koulutusten lakkauttaminen: Rahoituksen poistuminen johtaa koulutuspaikkojen vähentämiseen, opettajien irtisanomisiin ja osaamisen katoamiseen.
- Pääsyn rajoittaminen: Uudistus sulkee kieli- ja yhteiskuntakoulutuksen ulkopuolelle ryhmiä, jotka eivät ole suoraan työmarkkinoiden käytettävissä, kuten kotivanhemmat ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, jotka eivät kykene aktiiviseen työnhakuun tai joiden sijoittuminen työmarkkinoille ei ole mahdollista terveydellisten, sosiaalisten tai elämäntilanteeseen liittyvien haasteiden vuoksi, suurena vaarana on, että he jäävät ilman tarkoituksenmukaisia koulutuspolkuja.
- Kokonaisvaikutus sivistykseen: Kotoutumiskoulutuksen alasajo voi horjuttaa vapaan sivistystyön oppilaitoksien koko taloutta, mikä heikentää kunnan kaikkea vapaata sivistystyötä.

5.2.2026

Lapuan kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että vapaan sivistystyön asema osana kotoutumisen ja koulutuksen palvelukokonaisuutta on turvattava myös jatkossa, jotta kaikille kohderyhmille voidaan tarjota joustavia, saavutettavia ja yhdenvertaisia koulutuspolkuja. Vaikka uudistuksella haetaan säästöjä, se on asiantuntijoiden mukaan merkittävä koulutusleikkaus. Se jättää kunnat vaikeaan asemaan ja heikentää maahanmuuttajien mahdollisuuksia oppia kieltä ja tulla osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Mika Kamunen
Sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Lapuan kaupunki